

เค้าโครงผลงานที่จะส่งประเมิน

๑. ชื่อผลงาน ผลการศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลหนองยาง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

๒. บทนำ/ความสำคัญของปัญหา

ตำบลหนองยาง ตั้งอยู่บริเวณอำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี มีเนื้อที่ ๒๗,๕๒๑ ไร่ สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้างมีเนื้อที่ ๓,๑๗๕ ไร่ หรือร้อยละ ๑๑.๕๔ ของพื้นที่ตำบล พื้นที่แหล่งน้ำมีเนื้อที่ ๗๗๐ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๘ ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง คลองชลประทาน และบ่อน้ำในไร่นา พื้นที่ป่าไม่มีเนื้อที่ ๑,๐๓๒ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๗๕ ของพื้นที่ตำบล พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ ๑,๐๘๔ ไร่หรือร้อยละ ๓.๙๔ ของพื้นที่ตำบล พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ ๒๑,๔๕๙ ไร่ หรือร้อยละ ๗๗.๙๗ ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ พื้นที่นามีเนื้อที่ ๑๗,๗๙๗ ไร่ หรือร้อยละ ๖๔.๖๗ ของพื้นที่ตำบล พืชไร่มีเนื้อที่ ๒,๔๑๓ ไร่ หรือร้อยละ ๘.๗๗ ของพื้นที่ตำบล ไม้ยืนต้นมีเนื้อที่ ๗๑๗ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๖ ของพื้นที่ตำบล ไม้ผลมีเนื้อที่ ๕๑๒ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๘๖ ของพื้นที่ตำบล และสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมีเนื้อที่ ๒๐ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๗ ของพื้นที่ตำบล พืชเศรษฐกิจหลักหรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของตำบลหนองยาง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ ข้าว อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน ยูคาลิปตัส ถั่วลิสง และมะม่วง ซึ่งปัจจุบันตำบลหนองยาง ประสบปัญหาขาดแคลนแหล่งน้ำในฤดูแล้ง ขาดแหล่งกักเก็บน้ำ ดินความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ คุณสมบัติของดินไม่เหมาะสมต่อการปลูกพืช ต้นทุนการผลิตสูง และราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ ซึ่งจากการใช้ทรัพยากรดินที่ไม่เหมาะสมกับสมรรถนะของที่ดิน หรือการใช้ที่ดินผิดประเภท รวมถึงการใช้ที่ดินต่อเนื่องเป็นเวลานาน เพื่อให้การใช้ทรัพยากรดินเป็นไปอย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองยาง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการทรัพยากรดินและการวางแผนการใช้ที่ดิน จากสถานการณ์ปัญหาดังกล่าวได้วิเคราะห์ตามยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) มุ่งในการแก้ไขจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งให้เอื้อต่อการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะยาว เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ “เกษตรกรรมมั่นคง ภาคการเกษตรมีพลัง ทรัพยากรการเกษตรยั่งยืน” โดยมีแนวทางไปสู่เป้าหมาย คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้า ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ยุทธศาสตร์ที่ ๔ บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน และยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

แผนพัฒนาจังหวัดอุทัยธานี พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ กำหนดวิสัยทัศน์ “เมืองเกษตรปลอดภัย ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสุขใจ สังคมอุทัยผาสุก” เป้าหมายของการพัฒนาของจังหวัดอุทัยธานี เพื่อเป็นการเพิ่มพื้นที่เกษตรปลอดภัย ผลผลิตการเกษตร เกษตรแปรรูปมีคุณภาพปลอดภัยและมีมูลค่าเพิ่มขึ้น การสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP มีมูลค่าเพิ่มขึ้น การมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น การเพิ่มศักยภาพของแหล่งกักเก็บน้ำ การลดการพังทลายของพื้นที่ถูกกัดเซาะ การเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำเพื่อการเกษตร การอุปโภค บริโภค และการยกระดับโครงข่ายการคมนาคมขนส่งให้ได้มาตรฐาน ซึ่งประเด็นการพัฒนาที่ ๑ ยกระดับมาตรฐานการผลิตเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ให้มีมูลค่าเพิ่ม วัตถุประสงค์เพื่อนำให้เกิดการพัฒนาสินค้าสินค้าเกษตรปลอดภัยในผลผลิตเกษตรทุกประเภท นับตั้งแต่ ผลผลิตจากพืช ปศุสัตว์ และประมง ยกระดับสู่สินค้าเกษตรอินทรีย์ และส่งเสริมการแปรรูปให้มี คุณภาพและปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค ปรับปรุงกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรที่ลดการใช้สารเคมี พัฒนาพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ประมงและปัจจัยการผลิต จัดหา/พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรและพัฒนาการแปรรูปสินค้าเกษตรให้มีความหลากหลาย และส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร รวมทั้งวิสาหกิจชุมชน

ส่งเสริมและสนับสนุนการตลาดในลักษณะการเชื่อมโยงเครือข่าย การรวมกลุ่มของเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง เพิ่มอำนาจในการต่อรองในตลาดสินค้าเกษตร ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ขนาดเศรษฐกิจภาคเกษตรเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ แนวทางการพัฒนา ได้แก่ การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานด้านการเกษตรและพัฒนาเกษตรกร และปัจจัยพื้นฐานด้านการเกษตร ทั้งโครงสร้างพื้นฐานและบริหารจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรและอุปโภค-บริโภค อย่างมีแบบแผนและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด จัดระบบโซนนิ่ง (Zoning) พื้นที่เกษตร บูรณาการครบวงจร พัฒนาระบบการผลิตเกษตรยั่งยืน ระบบเกษตรและพัฒนาผลผลิตให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐานให้มีความหลากหลายและลดต้นทุนการผลิต เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในพื้นที่ตำบลหนองยาง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

โดยการศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลหนองยาง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งได้จัดทำจากการวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ในตำบล จึงจำเป็นต้องใช้ข้อมูลสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งปัจจัยทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยด้านนโยบายการบริหารจัดการพื้นที่มาวิเคราะห์ร่วมกันและจัดทำการวิเคราะห์ ปัญหาและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ตำบล เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการในการใช้ที่ดินในปัจจุบัน โดยใช้การจัดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการของเกษตรกร ข้อเสนอแนะแผนพัฒนาท้องถิ่นจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และความต้องการของเกษตรกรในตำบลหนองยาง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี เพื่อกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ตามภารกิจของกรมพัฒนาที่ดิน มาช่วยสนับสนุน และใช้เป็นแนวทางแก้ปัญหาที่พบในพื้นที่ อย่างเป็นระบบ เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นรูปธรรม ดังนั้น จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดิน ตำบลหนองยาง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานีขึ้น เพื่อเป็นแนวทางสู่การจัดทำแผนการใช้ที่ดินเพื่อศึกษา การใช้ประโยชน์ที่ดินของตำบลหนองยาง ให้ใช้ที่ดินได้อย่างเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อศึกษา รวบรวมการใช้ประโยชน์ที่ดิน วิเคราะห์สถานภาพทรัพยากรดิน/ที่ดิน และความ ต้องการพัฒนาทางด้านการเกษตรของชุมชนในพื้นที่ตำบลหนองยาง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

๓.๒ เพื่อประเมินคุณภาพที่ดินและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านการเกษตร สำหรับพืชเศรษฐกิจหลักในพื้นที่ตำบลหนองยาง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

๓.๓ เพื่อกำหนดแผนและขอบเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากรดิน ในการแก้ไขปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ตำบลหนองยาง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

๔. ขอบเขตการศึกษา

๔.๑ ศึกษาในพื้นที่ขอบเขตตำบลหนองยาง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

๔.๒ ศึกษาสภาพพื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติ การประเมินคุณภาพที่ดิน กำหนดเขตการใช้ที่ดินและ แนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากรดินจากความต้องการของชุมชนและเกษตรกร

๔.๓ กำหนดเขตเกษตรกรรมของตำบลหนองยาง และกำหนดแผนการใช้ที่ดิน เพื่อจัดทำเป็น แนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในการใช้ที่ดินของชุมชนและเกษตรกร

๕. ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินการ

ระยะเวลา ดำเนินการตั้งแต่เดือน ระยะเวลา ๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ – ๓๐ กันยายน ๒๕๖๖

สถานที่ดำเนินการ ตำบลหนองยาง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

๖. ผู้ดำเนินการ

๖.๑ นายศรายุทธ ศุภศิริ ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ มีหน้าที่ การติดต่อประสานงาน ศึกษารวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และทุติยภูมิ วิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ จัดประชาคม การจัดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน(PRA) สังเคราะห์ข้อมูล ปัญหาและความต้องการของชุมชนด้านการพัฒนาที่ดินจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับพืชเศรษฐกิจ กำหนดเขตการใช้ที่ดิน พร้อมจัดทำแผนที่และเขียนรายงาน (ร่าง) แผนการใช้ที่ดิน ตำบลหนองยาง ฉบับสมบูรณ์ ปฏิบัติงาน ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์

๗. ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

๗.๑ รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ ประกอบด้วย

๗.๑.๑ ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ฯ

๗.๑.๒ ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากรฯ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

๗.๑.๓ ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตร และสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น ๔ ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล ฯ

๗.๑.๔ จัดทำแผนที่ข้อมูลเบื้องต้นของตำบลหนองยาง (๑ : ๒๕,๐๐๐)

๗.๒ จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) ในการจัดทำแผน โดยเกษตรกรในพื้นที่ร่วมเสนอความคิดเห็น ประเด็นปัญหาต่าง ๆ ความต้องการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในพื้นที่ ยอมรับที่จะเข้าร่วม และแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับปัญหา และวิธีการแก้ไขที่เป็นปัจจุบัน

๗.๓ ประเมินคุณภาพที่ดินตามการใช้ประโยชน์ที่ดินและศักยภาพของดินตำบลหนองยาง อำเภอหนองยาง จังหวัดอุทัยธานี ด้วยระบบ DPSIR (ตัวขับเคลื่อนแรงกดดันสถานะผลกระทบและรูปแบบการตอบสนองของการแทรกแซง) ปัญหาหลักของตำบลหนองยาง คือ

๗.๓.๑ ขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

๗.๓.๒ ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ

๗.๓.๓ ราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ ไม่แน่นอน

๗.๔ สํารวจข้อมูลทั้งด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาและความต้องการให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล พร้อมสรุปข้อมูลที่ได้เพื่อจัดทำรูปเล่มรายงาน

๗.๕ จัดทำรูปเล่ม (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล เสนอต่อสภาตำบล เพื่อบรรจุเป็นแผนตำบลหนองยาง

๗.๖ ประชุมรับฟังความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดิน ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบลให้ตรงตามความต้องการในการแก้ไขปัญหา

๗.๗ นำแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองยาง ไปสู่การปฏิบัติ โดยกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ในการจัดทำแผนเป้าหมายที่สำคัญคือ

๗.๗.๑ การที่สภาตำบล นำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน ๓ ปี โดยสภาตำบลมีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ เช่น งบซื้อเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดิน ซึ่งปลูกโดยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนั้น เป็นต้น

๗.๗.๒ กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๑) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่าง ๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

๗.๗.๓ กิจกรรมของส่วนราชการต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อบาดาล การก่อสร้างแหล่งน้ำ เป็นต้น

๘. ผลการวิเคราะห์/ผลการศึกษา

๘.๑ ตำบลหนองยาง ตั้งอยู่บริเวณอำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี มีเนื้อที่ ๒๗,๕๒๑ ไร่ สภาพสังคมโดยทั่วไป จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม ๒๕๖๕ พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลหนองยางมีประชากรรวม ๕,๕๖๖ คน เป็นประชากรชาย ๒,๖๙๔ คน เป็นประชากรหญิง ๒,๘๗๒ คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย ๑๒๖.๔๑ คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๒,๐๐๙ ครัวเรือน

๘.๒ พื้นที่ตำบลหนองยาง มีลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบเป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำสะแกกรังและลุ่มน้ำท่าจีน มีแหล่งน้ำที่สำคัญ เช่น คลองห้วยขีว คลองห้วยขุนแก้ว

๘.๓ สภาพภูมิอากาศเป็นสภาพอากาศร้อนชื้น ซึ่งแบ่งได้ ๓ ฤดู คือ ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ จะพัดผ่านทะเลและมหาสมุทรนำไอน้ำขึ้นมาทำให้มีอากาศชุ่มชื้นและฝนตกชุก ส่วนฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดเอาความแห้งแล้งและความหนาวเย็นลงมา สำหรับฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายนซึ่งมีอากาศร้อนและอบอ้าว จากการรวบรวมข้อมูลภูมิอากาศจากสถานีตรวจวัดกรมอุตุนิยมวิทยา เฉลี่ย ๓๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๖๕)

๘.๔ สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลหนองยาง อำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

ทรัพยากรป่าไม้ในตำบลหนองยาง อำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี จากการวิเคราะห์โดยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ พบว่า มีพื้นที่ป่าไม้ทั้งหมด ๑,๐๓๒ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๗๕ มีทั้งสภาพป่าผลัดใบสมบูรณ์และป่าผลัดใบรกร้างสภาพฟื้นฟูเพื่อรักษาความสมดุลของสภาพแวดล้อมและการใช้ประโยชน์ร่วมกันของชุมชน พื้นที่ในเขตป่าเหล่านี้จำนวนมากได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบหรือวิธีที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ โดยจำแนกเป็นป่าผลัดใบรกร้างสภาพฟื้นฟู มีเนื้อที่ ๗๗๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒.๘๒ ของพื้นที่ตำบล และป่าผลัดใบสมบูรณ์ มีเนื้อที่ ๒๕๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๙๓ ของพื้นที่ตำบล ซึ่งกระจายอยู่ทั่วตำบล

ตำบลหนองยาง มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ ลำห้วย ๒ สาย แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ได้แก่ ฝาย ๒ แห่ง บ่อน้ำตื้น ๑๔๖ แห่ง บ่อโยก ๕๖ แห่ง สระน้ำ ๑๕ แห่ง เหมือง ๑๕ แห่ง คลองส่งน้ำ ๓ แห่ง มีบ่อน้ำบาดาลราชการจำนวน ๖๓ แห่ง บ่อน้ำบาดาลเอกชนจำนวน ๑ แห่ง มีระบบประปา ๕ แห่ง และแหล่งน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทานของกรมพัฒนาที่ดิน ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ซึ่งก่อสร้างมาแล้วจำนวน ๘๓ บ่อ

๘.๕ ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลหนองยาง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วย

๘.๕.๑ ชุดดินหนองฉาง พบบริเวณพื้นที่ลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ เกิดจากตะกอนน้ำพาที่มีวัตถุต้นกำเนิดจากหินแกรนิต เป็นดินลิกมาก มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว น้ำซึมผ่านได้ปานกลาง อุ่มน้ำได้ต่ำ มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง มีเนื้อที่ประมาณ ๑๔,๕๕๖ ไร่ หรือร้อยละ ๕๒.๘๙ ของพื้นที่ตำบล

๘.๕.๒ ชุดดินทัพทัน พบบริเวณพื้นที่ลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ เกิดจากตะกอนน้ำพาที่มีวัตถุต้นกำเนิดจากหินแกรนิต เป็นดินลิกมาก มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว น้ำซึมผ่านได้ปานกลาง อุ่มน้ำได้ต่ำ มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำสำหรับพืชในฤดูเพาะปลูก มีเนื้อที่ประมาณ ๑๑,๑๒๙ ไร่ หรือร้อยละ ๔๐.๔๔ ของพื้นที่ตำบล

๘.๕.๓ ชุดดินอุทัยธานี พบบริเวณพื้นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เกิดจากตะกอนน้ำพา ส่วนใหญ่เป็นตะกอนจากหินแกรนิตมาทับถมอยู่บนเนินตะกอนน้ำพารูปพัด หรือตะกอนน้ำระดับสูง เป็นดินลิกมาก มีการระบายน้ำดี น้ำซึมผ่านได้เร็วในดินชั้นบนและปานกลางในดินชั้นล่าง มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย มีเนื้อที่ประมาณ ๑,๖๑๕ ไร่ หรือร้อยละ ๕.๘๗ ของพื้นที่ตำบล

๘.๕.๔ ดินอุทัยธานีที่มีจุดประสีเทา พบบริเวณพื้นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เกิดจากตะกอนน้ำพา ส่วนใหญ่เป็นตะกอนจากหินแกรนิตมาทับถมอยู่บนเนินตะกอนน้ำพารูปพัดหรือตะกอนน้ำระดับสูง เป็นดินลิกมาก มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว น้ำซึมผ่านได้เร็วในดินชั้นบนและปานกลางในดินชั้นล่าง มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำสำหรับพืชในฤดูเพาะปลูก เนื้อดินปนทราย มีเนื้อที่ประมาณ ๑๔๗ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๕๓ ของพื้นที่ตำบล

๘.๖ กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

๘.๖.๑ การวิเคราะห์ผลการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑) ปัญหาหลักของตำบลหนองยาง

- (๑) ขาดแคลนแหล่งน้ำในฤดูแล้ง ขาดแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วมในฤดูฝน
- (๒) ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ ดินเสื่อมโทรม
- (๓) ราคาผลผลิตไม่แน่นอน ต้นทุนการผลิตสูง
- (๔) ภาวะสะสมแก๊สไข่เน่า
- (๕) การรวมกลุ่มยาก

๒) ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองยาง

- (๑) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- (๒) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน ด้วยการปรับปรุงบำรุงดิน
- (๓) ปรับรูปที่ดิน และเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน
- (๔) แก้ไขปัญหาราคาผลผลิต การประกันราคาผลผลิต
- (๕) สนับสนุนให้ความรู้เรื่องการกำจัดกลิ่นเหม็น
- (๖) ผลักดันการรวมกลุ่ม

๓) ที่มาของรายได้จากการเกษตรในปัจจุบัน

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบลหนองยางในปัจจุบัน ได้แก่ ข้าว และอ้อย

๘.๗ การวิเคราะห์ระบบ DPSIR (ตัวขับเคลื่อนแรงกดดันสถานะผลกระทบและรูปแบบการตอบสนองของการแทรกแซง)

การวิเคราะห์ภาพรวมในระบบ DPSIR แสดงให้เห็นว่าตำบลหนองยาง มีปัญหาขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรในฤดูแล้ง ขาดแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วมในฤดูฝน และความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ การจัดการดินไม่เหมาะสมกับสภาพดิน ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการปรับปรุงบำรุงดิน เกิดการปนเปื้อนของสารเคมีในดินและน้ำ เป็นสาเหตุให้ทำการเกษตร ต้องใช้ต้นทุนการผลิตสูง และปัจจัยการผลิตต่าง ๆ สูงขึ้น ผลผลิตที่ได้มีปริมาณต่ำ ราคาผลผลิตไม่แน่นอน การรวมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างรายได้ลดต้นทุนการผลิตขาดความต่อเนื่อง มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต

๙. สรุปและข้อเสนอแนะ

๙.๑ สรุป

จากการวิเคราะห์สภาพทรัพยากรดิน/ที่ดิน ในพื้นที่ตำบลหนองยาง พบว่า เป็นดินร่วนปนทราย ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ สภาพเนื้อดินไม่อุ้มน้ำ แหล่งน้ำไม่เพียงพอในช่วงฤดูแล้ง และไม่มีแหล่งกักเก็บน้ำในช่วงฤดูน้ำหลาก ทำให้ไม่มีแหล่งน้ำไว้ใช้ทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี รวมถึงเกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน เพื่อช่วยให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น ลดต้นทุนการผลิต เกษตรกรมีรายได้มากขึ้นอีกทางหนึ่ง และได้วิเคราะห์ข้อมูลทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองยาง กำหนดออกเป็น ๕ เขตหลัก ได้แก่ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

๑) เขตเกษตรกรรม มีเนื้อที่ ๒๑,๔๗๐ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๗๘.๐๑ ของ เนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งเขตนี้นับรวมถึงการทำการกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย ๔ เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมขั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ และเขตประมง

- เขตเกษตรกรรมขั้นดี พื้นที่เขตนี้นับศักยภาพในการผลิตมากที่สุดในตำบล เนื่องจากมีระบบชลประทาน สามารถส่งน้ำช่วยในการปลูกพืชเพื่อทำการเกษตรนอกฤดูฝน โดยเฉพาะข้าวนาปรังและพืชอายุสั้นได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้นับสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช ส่งผลให้มีศักยภาพของที่ดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกในระดับสูงถึงปานกลาง พบมากที่สุดในเขตทำนามีเนื้อที่ ๗,๖๒๖ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๗.๗๑ ของเนื้อที่ตำบล

- เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี มีระบบชลประทาน สามารถส่งน้ำช่วยในการปลูกพืชเพื่อทำการเกษตรนอกฤดูฝน บางพื้นที่อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม ดินข้อจำกัดจากลักษณะดิน มีสมบัติดินที่ไม่เหมาะสมบางประการ ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำและต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ พบมากที่สุดในเขตทำนามีเนื้อที่ ๙,๗๖๗ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๕.๔๘ ของเนื้อที่ตำบล

- เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคือเป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่าง ๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญ เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ พบมากที่สุดในเขตทำนามีเนื้อที่ ๓๙๓ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๑.๗๓ ของเนื้อที่ตำบล

- เขตประมง มีเนื้อที่ ๒๐ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๐.๐๗ ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมง ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ

๒) เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ ๓,๑๖๔ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕๐ ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย ๓ เขตตรง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ

๓) เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ ๗๖๙ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๒.๗๙ ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย ๒ เขตตรง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

๔) เขตพื้นที่อื่น ๆ มีเนื้อที่ ๑,๐๘๔ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๓.๙๔ ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น พุทธบูชาธรรมชาติ พุทธบูชาสลักไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ถม

๕) เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีเนื้อที่ ๑,๐๓๓ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๓.๗๕ ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมายส่วนใหญ่เป็นป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู ป่าผลัดใบสมบูรณ์

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองยาง เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองยาง อำเภอนองนาง จังหวัดอุทัยธานี โดยสถานที่พัฒนาที่ดินอุทัยธานีนำแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองยาง ไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองยาง เพื่อมีมติให้ร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผนฯ ๕ ปี และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล โดยมีงาน/โครงการ/กิจกรรมดังนี้

เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลหนองยาง อำเภอนองอาจ จังหวัดอุทัยธานี แผน ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐		๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐		
	๑. การปรับปรุงบำรุงดิน													๓,๓๕๐,๗๕๐	
เขตทำนา/เขตปลูก พืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/พืช ทางเลือก	๑.๑ การส่งเสริมการผลิตและการใช้ สารอินทรีย์	ราย	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๕๐๐	๖๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐	พด.
	๑.๒ การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	๒	๒	๒	๒	๒	๑๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๓๒,๕๐๐	พด.
	๑.๓ การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	แห่ง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑๓๓,๔๐๐	๑๓๓,๔๐๐	๑๓๓,๔๐๐	๑๓๓,๔๐๐	๑๓๓,๔๐๐	๖๖๗,๐๐๐	พด.
	๑.๔ การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วย พืชปุ๋ยสด	ไร่	๑,๒๕๐	๑,๒๕๐	๑,๒๕๐	๑,๒๕๐	๑,๒๕๐	๖,๒๕๐	๑๘,๗๕๐	๑๘,๗๕๐	๑๘,๗๕๐	๑๘,๗๕๐	๑๘,๗๕๐	๙๓,๗๕๐	พด.
เขตทำนา/เขตปลูก พืชไร่/พืชทางเลือก	๑.๕ การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐	๕๐	๓๓๐,๐๐๐	๓๓๐,๐๐๐	๓๓๐,๐๐๐	๓๓๐,๐๐๐	๓๓๐,๐๐๐	๑,๖๕๐,๐๐๐	พด.
	๑.๖ การจัดหาปุ๋ยไนโตรเจน	ตัน	๕๐	๕๐	๕๐	๕๐	๕๐	๒๕๐	๘๕,๐๐๐	๘๕,๐๐๐	๘๕,๐๐๐	๘๕,๐๐๐	๘๕,๐๐๐	๔๒๕,๐๐๐	พด.
	๑.๗ การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๕๐๐	๑,๕๐๐	๑,๕๐๐	๑,๕๐๐	๑,๕๐๐	๑,๕๐๐	๗,๕๐๐	พด.
เขตทำนา/เขตปลูก พืชไร่	๑.๘ การรณรงค์เฝ้าระวังและกำจัดวัชพืช อินทรีย์วัตถุและแร่ธาตุในดิน	ไร่	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๕๐๐	๓๔,๐๐๐	๓๔,๐๐๐	๓๔,๐๐๐	๓๔,๐๐๐	๓๔,๐๐๐	๑๗๐,๐๐๐	พด.
เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๑.๙ การผลิตสารบำบัดน้ำเสียจากสารเร่ง ซูเปอร์ พด.๖	ไร่	๒๐	๒๐	๒๐	๒๐	๒๐	๑๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๕,๐๐๐	พด.
	๒. การบริหารจัดการน้ำ													๒,๐๖๐,๐๐๐	
เขตทำนา/เขตปลูก พืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/ พืชทางเลือก/ เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๒.๑ การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขต ชลประทาน	บ่อ	๒๐	๒๐	๒๐	๒๐	๒๐	๑๐๐	๔๑๒,๐๐๐	๔๑๒,๐๐๐	๔๑๒,๐๐๐	๔๑๒,๐๐๐	๔๑๒,๐๐๐	๒,๐๖๐,๐๐๐	พด.
	๓. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้าง พังทลายของดิน													๓,๕๘๕,๐๐๐	
เขตทำนา/เขตปลูก พืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/ พืชทางเลือก/ เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๓.๑ การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดิน และน้ำ	กล้า	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐	๘๐๐,๐๐๐	๑๘๐,๐๐๐	๑๘๐,๐๐๐	๑๘๐,๐๐๐	๑๘๐,๐๐๐	๒๔๐,๐๐๐	๙๖๐,๐๐๐	พด.
เขตทำนา/เขตปลูก พืชไร่/ไม้ผล	๓.๒ การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	ไร่	๒๑๐	๒๑๐	๒๑๐	๒๑๐	๒๑๐	๑,๐๕๐	๕๒๕,๐๐๐	๕๒๕,๐๐๐	๕๒๕,๐๐๐	๕๒๕,๐๐๐	๕๒๕,๐๐๐	๒,๖๒๕,๐๐๐	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

๙.๒ ข้อเสนอแนะ

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองยาง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ได้เกิดจากการรวบรวมข้อมูล ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นที่มีผลต่อการทำการเกษตรในพื้นที่ การมีส่วนร่วมในการสังเคราะห์/ การวิเคราะห์ของชุมชน ความต้องการของเกษตรกร เป็นการสะท้อนสภาพปัญหาและการร่วมกันแก้ไขปัญหา ตลอดจนเกิดเป็นแผนการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับพื้นที่ตำบลหนองยาง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนา ปรับปรุงและมีมาตรการเฉพาะเพื่อเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น รวมถึงต้องมีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อป้องกัน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศซึ่งเกิดจากการใช้ที่ดิน เพื่อจักเป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อที่จะพัฒนา พื้นที่แก้ไขปัญหาอย่างทันท่วงทีและเป็นไปอย่างยั่งยืน ดังนั้น กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการ ตามบทบัญญัติมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๑ และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ (๑) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับ ศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน การแก้ไขปัญหาจะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กัน ทั้งปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน กับปัญหาการขาดแคลนน้ำ โดยจัดทำโครงการ “การพัฒนาที่ดินและน้ำ ที่เป็นระบบ” ทั้งพื้นที่ตำบลที่รวมข้อเสนอในการแก้ไขปัญหา รวมถึงการจัดการพื้นที่ ได้แก่ การปลูกป่าเสริม สร้างฝายชะลอน้ำ เพื่อรักษาน้ำให้อยู่ในพื้นที่ การขุดลอกคลอง ก่อสร้างสระน้ำ คลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำ หรือพนังป้องกันน้ำท่วม การขุดบ่อบาดาล ปรับปรุงดินเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ปรับรูปที่ดิน ปรับเปลี่ยน กิจกรรมการผลิต และการทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อให้การใช้ที่ดินสามารถใช้พื้นที่ได้อย่างต่อเนื่องและ เกิดประโยชน์ทั้งตัวเกษตรกร ชุมชน ในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการที่จะสนับสนุน ควรเข้ามาดำเนินการและเป็นพี่พี่ปรึกษา ให้แก่เกษตรกรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก่เกษตรกรและเป็นที่ยอมรับ

๑๐. ประโยชน์ที่ได้รับ

๑๐.๑ สามารถเป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติระดับตำบลให้มีความเหมาะสม กับศักยภาพพื้นที่ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน รวมถึง แนวนโยบายของรัฐในระดับต่าง ๆ

๑๐.๒ เกษตรกร สามารถมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้ที่ดินของตนเอง ด้วยวิธีการที่เหมาะสม เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๑๐.๓ เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลหนองยาง สามารถใช้เป็นฐานข้อมูลในการพิจารณา กำหนด เป้าหมายการพัฒนาด้านเกษตรกรรมระดับตำบล เพื่อช่วยเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ลดต้นทุนการผลิต การ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในตำบล และ การใช้ทรัพยากรที่ดินอย่างยั่งยืน

๑๐.๔ สามารถใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนา ปรับปรุง และแก้ไขปัญหาด้านการผลิต การใช้ ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นายศรายุทธ ศุภศิริ)

ผู้ขอประเมิน

วันที่ ๒๘ / พฤษภาคม / ๒๕๖๔

ขอรับรองว่าสัดส่วนหรือลักษณะงานในการดำเนินการของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับ
ความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....
(.....)

ผู้ร่วมดำเนินการ

วันที่...../...../.....

ลงชื่อ.....
(.....)

ผู้ร่วมดำเนินการ

วันที่...../...../.....

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นายประทีป ชามะรัตน์)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินอุทัยธานี

วันที่ ๒๘ / พฤษภาคม / ๒๕๖๕

(ผู้บังคับบัญชาที่ควบคุมดูแลการดำเนินการ)

ลงชื่อ.....

(นายวิรุธ คงเมือง)

ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๙

วันที่ ๗ / กรกฎาคม / ๒๕๖๕

ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน

ของ นายศรายุทธ ศุภศิริ

เพื่อประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักวิชาการเกษตรชำนาญการ ตำแหน่งเลขที่ ๑๑๐๖

สถานีพัฒนาที่ดินอุทัยธานี สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 9

๑. เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการปรับเปลี่ยนพื้นที่เพื่อปลูกพืชให้เหมาะสมตามแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri – Map)

๒. หลักการและเหตุผล

การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri – Map) เป็นหนึ่งในนโยบายสำคัญของรัฐบาล และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ใช้ขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาภาคเกษตรกรรมจากการปลูกพืช หรือมีกิจกรรมการผลิตในพื้นที่ศักยภาพต่ำ (เหมาะสมเล็กน้อย : S๓ และไม่เหมาะสม : N) โดยจากฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri – Map) พื้นที่ศักยภาพต่ำที่ไม่เหมาะสมกับกิจกรรมการผลิตที่มีหลายล้านไร่ อันเป็นสาเหตุที่ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตในการจัดการพื้นที่และไม่คุ้มทุนในการผลิตของเกษตรกร

ปัจจุบันปัญหาสำคัญด้านการเกษตรของเกษตรกรไทย คือ ต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตล้นตลาด ในช่วงช่วงฤดูกาลผลิต และราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

จากข้อมูล Agri – Map พบว่าจังหวัดอุทัยธานีมีพื้นที่เหมาะสมต่อการทำการเกษตรในพื้นที่ S๓ : เหมาะสมเล็กน้อยสำหรับปลูกยางพารามากที่สุด ๗๐๔,๐๓๙.๘๙ ไร่ อ้อย ๖๐๓,๙๕๖.๘๔ ไร่ สับปะรด ๓๓๐,๐๗๖.๔๗ ไร่ ข้าวโพด ๒๓๘,๕๒๒.๖๓ ไร่ มันสำปะหลัง ๒๐๑,๖๙๔.๙๖ ไร่ และข้าว ๙๑,๑๕๖.๕๓ ไร่ ตามลำดับ และมีพื้นที่ N : ไม่เหมาะสมต่อการทำการเกษตรสำหรับปลูกข้าวมากที่สุด ๑,๒๔๗,๑๕๑.๔๕ ไร่ สับปะรด ๑,๐๒๕,๗๖๓.๓๙ ไร่ อ้อย ๑,๐๐๑,๒๖๖.๔๗ ไร่ มันสำปะหลัง ๘๑๖,๗๘๒.๗๗ ไร่ ยางพารา ๗๖๔,๔๐๘.๑๗ ไร่ และข้าวโพด ๗๒๑,๕๐๔.๗๓ ไร่ ตามลำดับ สถานีพัฒนาที่ดินอุทัยธานีได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายจากพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในจังหวัด และวิเคราะห์ความเหมาะสมเพื่อปลูกพืชทดแทนจาก Agri – Map ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมเป็นเกษตรกรรมทางเลือกอื่น ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๖๓ จนถึงปัจจุบัน จำนวน ๑๐๒ ราย ๑,๐๑๓ ไร่

การกำหนดพื้นที่เป้าหมาย ปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม เป็นไปตามความต้องการของเกษตรกร โดยจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และปรับสภาพพื้นที่ให้เหมาะสมเพื่อรองรับการปรับเปลี่ยนเป็นเกษตรผสมผสาน และพืชปลูกพืชชนิดอื่น

แนวความคิด

การขับเคลื่อนโครงการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri – Map) มีดังนี้

- ๑) คัดเลือกเกษตรกรที่มีความพร้อมและตั้งใจในการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม
- ๒) พัฒนาน้องความรู้ ความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการ อาทิเช่น ฝึกให้เกษตรกรดูแผนที่เป็น ฝึกอบรมการใช้ Application Agri – Map Mobile
- ๓) ศึกษาดูงานแปลงเกษตรกรตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จในเชิงประจักษ์ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ
- ๔) สนับสนุนปัจจัยการผลิตด้านการพัฒนาที่ดินต่าง ๆ ของกรมพัฒนาที่ดิน เพื่อให้เกษตรกรใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

- ๕) มีการติดตามให้คำแนะนำ สร้างขวัญกำลังใจอย่างต่อเนื่อง
- ๖) บูรณาการหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมถ่ายทอดองค์ความรู้และสนับสนุนปัจจัยการผลิต

ข้อเสนอแนะ

- ๑) พัฒนาความรู้ของบุคลากรให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งาน Zoning by Agri – Map อย่างต่อเนื่อง
- ๒) สร้างแรงจูงใจให้กับเกษตรกร โดยการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม ให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่

ข้อจำกัด

- ๑) เกษตรกรขาดเครื่องมือในการเข้าถึง และพื้นที่ที่ไม่มีเครือข่ายรองรับสัญญาณการใช้งาน Internet
- ๒) การใช้งาน Application มีความซับซ้อน เกษตรกรเข้าใจยาก
- ๓) เกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจและไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากมีค่านิยมทำการเกษตรแบบเดิม

แนวทางแก้ไข

- ๑) เจ้าหน้าที่วิเคราะห์พื้นที่ภาคสนามร่วมกับข้อมูลจาก Agri-map online โดยพิจารณาความเหมาะสมทั้งสมบัติทางกายภาพและทางเคมีของดิน ด้านเศรษฐกิจ เพื่อเชื่อมโยง ความเหมาะสมของพื้นที่ตามศักยภาพ
- ๒) เจ้าหน้าที่นำแผนที่เข้าพื้นที่เพื่อทำความเข้าใจชี้แจงข้อมูลให้เกษตรกร ในพื้นที่ที่ไม่มีเครือข่ายรองรับสัญญาณการใช้งาน Internet
- ๓) ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้เกษตรกรในพื้นที่ไม่เหมาะสม S๓ หรือ N ให้มีความสนใจ พร้อมที่จะเรียนรู้และให้ความร่วมมือในการปรับเปลี่ยนพื้นที่เพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และช่วยเหลือตนเองได้

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรมีความรู้ความเชื่อมั่นในการปรับเปลี่ยนพื้นที่ไม่เหมาะสมไปสู่การผลิตที่เหมาะสมกับพื้นที่ สามารถลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตได้
๒. เกษตรกรสามารถยกระดับการใช้ที่ดินให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
๓. สามารถลดความเสี่ยงจากการผลิตสินค้าเกษตร

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑. มีจำนวนเกษตรกรที่มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ไม่เหมาะสมไปสู่การผลิตที่เหมาะสมกับพื้นที่เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า ๘๐ เปอร์เซ็นต์
๒. เกษตรกรสามารถยกระดับการใช้ที่ดินให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผลผลิตเพิ่มขึ้น ต้นทุนลดน้อยลง มีรายรับที่เพิ่มขึ้น มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ลงชื่อ.....

(นายศรายุทธ ศุภศิริ)

ผู้ขอประเมิน

วันที่ ๒๘ / พฤษภาคม / ๒๕๖๔